

**1e Vervolg-predikatie over 1 Korinthe 15:4, uitgesproken door
Ds. J. P. Paauwe op 25 april 1954 te 's-Gravenhage***

Gezongen: Psalm 65:1, 2 en 3.

Gelezen: De Wet des Heeren; 1 Korinthe 15:1-28.

Gebod:

Doe ons, Heere, door Uw genade, met eerbied tot U naderen, met eerbied en diep ontzag, want Gij zijt groot en wij begrijpen U niet. Ge hebt ons bewaard. Ge hebt ons gezegend. Ge hebt nog rust om ons heen willen laten, hoe woelig, hoe gevaarlijk, hoe dreigend het er ook in de wereld uitziet.

Doe ons Uw goedheid erkennen en waarderen. En geef ons gezondheid en krachten, allerlei gaven en de tijd te gebruiken om ons rekenschap te geven van dit en het toekomende leven, ons rekenschap te geven van de grote vragen die, al is het dat men zoekt eraan voorbij te gaan, toch bestaan, en dikwijls ons er kennis van doen nemen dat ze bestaan. Doe ons daarbij acht geven op ons gevoel en op onze consciëntie. Doe ons verstaan dat er geen vrede is en geen blijdschap en geen sterkte, wanneer het in ons hart tussen U en ons niet goed ligt, niet vlak is.

De mogelijkheid om vrede deelachtig te worden, is er. Ze is niet te bereiken door iets van onszelf, maar op een andere manier. Wilt Gij ons deze manier uit genade bekendmaken. Geef er ons aandacht voor, doe er ons behoefte aan hebben, doe ons alles zoeken in Uw weg, bij Uw licht, door Uw kracht.

Wil met ons niet in het gericht treden, want dat we voor een heilig, rechtvaardig en goeddoend God, zoals we van nature zijn, niet kunnen bestaan, dat voelt eenieder. Doe ons dan verzoening en bevrediging, leven, lust en kracht, die ons door U en van Uwentwege aangeboden worden, zoeken daar waar al deze dingen zijn te vinden.

Geef ons te spreken wat waar is, verantwoord is.

Gedenk onze zieken. Eén mocht wederom teruggebracht worden in haar woning. Zegen haar met verder herstel, en laat de ziekte waaraan ze onderworpen is geweest, haar tot heil wezen. Het zijn de beste dingen van het leven, en ieder die kruis en bezwaar door Uw genade weet te gebruiken tot ere van U en tot heil van hemzelf, zal voor alle mensen bekennen dat hij niet graag de moeite en het verdriet zou gemist hebben. Gedenk hen die nog zo erg ziek zijn. Open hun hart voor U, of wil hen bevestigen en schragen.

* Ds. Paauwe heeft de voorafgaande zondag eveneens gesproken naar aanleiding van 1 Korinthe 15:4. Deze predikatie is niet beschikbaar.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Gedenk de volkeren. De wolken hangen weer laag, Heere, en de bedreiging is verschrikkelijk, en het bloedvloeien, ach, hoe ontzettend.* Ach, ontferm U, zo dit in Uw raad zo mag liggen, uit vrije goedheid.

Amen.

Gezongen: Psalm 46:1 en 6.

Is, toehoorders, uw hart vol vragen? Vragen die betrekking hebben op de tijd, en ook vragen die betrekking hebben op de eeuwigheid? Zo moet u hier komen. Dan is er in het Woord, of in God, een antwoord. Houd men aan te vragen, worden de vragen levensvragen, vragen die dood en leven betreffen, dan komt er een antwoord, in een wonderlijke weg, door dikwijls vreemde middelen, en in ieder geval door God, zó dat ge meer en meer in uw ganse leven en in de geschiedenis van uw leven al onmiddellijk hebt het bestaan van God, en ook enigermate weet hoe of wat God is.

We hebben de vorige Rustdag iets mogen zeggen over een gedeelte van het vierde vers van 1 Korinthe 15: "En dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften". We zouden graag ook vanmorgen aan deze woorden onze aandacht wijden. Ze zijn met één predikatie niet uitgeput. En ik ben ervan overtuigd dat ze dit ook met duidend predikaties niet zouden zijn.

"En dat Hij is opgewekt ten derde dage, naar de Schriften".

We hebben u gezegd dat onder de invloed van dwaalleraren, joodsgezinde christelijke dwaalleraren, de gemeente, of een gedeelte van de gemeente, of enkelen in de gemeente van Korinthe – die op zo'n wonderbare wijze gesticht was geworden, zoals u bekend is en u lezen kunt in Handelingen 18 – waren gaan twijfelen aan de opstanding. Ja, bij deze mensen was het zover gekomen dat ze de opstanding van de doden en, zoals de apostel Paulus redeneert, hierbij ingesloten de opstanding van Christus, ontkenden.

En nu de apostel Paulus. Hij wist dat. Het was hem ter ore gekomen. En hoe stond hij hier tegenover? Want ieder mens moet een bepaalde houding in het leven hebben. Is dit niet het geval, dan is hij niet veel waard, noch voor zichzelf, noch voor zijn naaste. Men moet een bepaalde houding in het leven hebben. Vooral geldt dat van iemand die voorgeeft geroepen te zijn om het Evangelie te prediken. De apostel Paulus had de opstanding van Christus doorleefd, en dit is wel het eerste dat nodig is om over de christelijke religie wat te kunnen zeggen.

* Ds. Paauwe doelt op de slag rond Dien Bien Phoe in het toenmalige Indochina (Vietnam), die van 13 maart tot 7 mei 1954 duurde en eindigde in een Franse nederlaag.

Als iemand de opstanding van Christus niet doorleefd heeft, dan heeft feitelijk de gehele christelijke religie, ten aanzien van de eeuwigheid en ten aanzien van zijn zaligheid, geen betekenis. Hij is in de grond nog wat hij van geboorte, door geboorte, van nature is: een godloochenaar.

De apostel Paulus had de opstanding doorleefd. Dit was geschied op de weg naar Damaskus. Hij was opgestaan. Hij wist dus twee zaken: hij wist dat Christus opgestaan was, en hij wist wat de opstanding der doden is. U kunt dus wel begrijpen, ten eerste, dat de apostel Paulus zich aangegrepen gevoelde door de ketterij die in de gemeente van Korinthe nu werd gevonden. Dat raakte hem, en het raakte hem zo diep dat hij er zich niet van kon afmaken. Ten tweede, hij voelde dat door de ontkenning die in de gemeente van Korinthe gevonden werd, aangepakt werd wat voor hem persoonlijk de grote, de diepste levensvragen waren. Hij heeft dus niet gedacht: och, ja, die mensen, die mensen, wat is er ook mee te beginnen? Nee, de ketterij heeft hem tot zichzelf gebracht, en tot God, en tot diep nadenken. En zo heeft de Heere hem nog weer een bevestiging willen geven. Want na de schuddingen komt het evenwicht. Het evenwicht wordt niet zo gemakkelijk bewaard. Het wordt helemaal niet bewaard aan zijn oppervlakte. De schuddingen kan niemand ontgaan, zo groot kan het geloof niet zijn. De schuddingen kan niemand ontgaan. Zo had de apostel Paulus die dan gehad, maar na zijn schuddingen was hij weer tot evenwicht gekomen. En een mens die tot evenwicht is gekomen, voor het eerst of bij vernieuwing, is in de hand Gods, door genade, nogal wat waard.

En nu is de apostel Paulus in staat om wat te zeggen, om wat te schrijven. Vóór die tijd betekent ons spreken en schrijven niets, niets! We moeten het eerst ontvangen, en als gevolg daarvan evenwicht krijgen in ons hart. En als we het ontvangen hebben, dan moeten we het weer ontvangen; dan moet ons getoond worden wat wij eigenlijk ontvangen hebben, en we moeten het weer ontvangen. En nog eens, zonder deze werking des Geestes heeft alles niets te betekenen, heeft de hele godsdienst, de hele christelijke godsdienst ten aanzien van ons niets te betekenen, niets! En we weten dat zelf ook wel, maar we gaan er overheen. En zo gebruiken we de algemene goedheid Gods tot ons eigen verderf. We zouden er niet zo gemakkelijk overheen komen, kunnen komen, als we niet zoveel afleiding hadden, en niet zoveel "zegeningen", zoals het heet, en ons werk en kracht om te werken. Deze dingen gebruiken wij om er overheen te komen, en zo tot ons eigen verderf.

En nu schrijft de apostel. Hij zegt: "Ik heb u toch de opstanding geleerd, en gij hebt toch ook deze leer omhelsd, en in u is toch de overtuiging gewerkt dat men door het geloof in de opstanding zalig wordt?" Dus nu plaatst de apostel Paulus de Korinthiërs voor de grote vragen. Hij bindt ze niet aan zichzelf. Dat doet geen prediker van het Evangelie, maar hij grijpt ze in de consciëntie, en vooral, hij brengt ze tot nadenken. Dit is het ongelukkige, dat een mens niet nadenkt. Als u deze week nagedacht hebt, dan zit u op het ogenblik hier vol vragen, vragen van allerlei aard, en snakt uw

ziel ernaar dat er op deze vragen een antwoord mag komen. En als u dan in aanraking zijt met een prediker voor wie zelf de vragen bestaan hebben en nog bestaan, dan hebt u kans dat God zo goed is om u te doen luisteren, en te doen horen wat de Geest tot de Gemeente zegt.

Het is merkwaardig, de apostel Paulus was toch een leraar bij uitnemendheid, nietwaar? Bij uitnemendheid – hij kon verhalen van een extra-ordinaire bekering, zó, dat wanneer hij die vertelde in grote trekken, niemand de moed had om tegen te spreken op dat ogenblik. Al wat Festus kon zeggen toen de apostel Paulus uit zijn leven iets te voorschijn bracht, was: “Gij raast, Paulus”. Nu, wat is dat nu voor dwaasheid: “Gij raast, Paulus, de grote geleerdheid brengt u tot razernij” (Hand. 26:24). Wat is dat nu? Dat is toch geen weerlegging? En Agrippa, wiens consciëntie hem veel te vertellen had, nam zijn toevlucht tot de spot. Dat is ook geen weerlegging; dat is het laatste wapen. De spot is het laatste wapen van een mens die zich met alle geweld wil onttrekken. “Gij beweegt mij bijna een christen te worden” (vs. 28), dat is: “als je zo spreekt, Paulus, dan zou ik ook nog een christen worden”. Wat een belachelijke zaak was het niet voor een heiden om het christendom te omhelzen! En hoewel nu de apostel Paulus zo’n man was, zo’n prediker bij uitnemendheid, kon hij niet verhoeden dat men van zijn prediking afviel. Hij zegt in 1 Korinthe 3, het 6e vers: “Ik heb geplant, Apollos heeft natgemaakt, maar God heeft den wasdom gegeven”.

Het geloof is een gave Gods. De mens wordt als een ongelovige geboren, en wanneer hij nu ouder wordt en naarmate hij ouder wordt, komt dat aan het licht, maakt hij bekend door zijn woorden, door zijn ganse gedrag, dat hij een ongelovige is. Hoe kan dit, hoe kan dat? Waarom zo en niet anders? Enzovoort. Gij kunt het zelf misschien aanvullen, of u moet wel een grote stumperd zijn in betrekking tot het nadenken. U kunt het zelf aanvullen. Dan openbaart zich de mens als een ongelovige. En dat blijft nu zo. Dat kan nu bedekt worden door godsdienst of om andere redenen, maar de mens is als een ongelovige geboren. Vergeet dat nooit, anders komt u tot het schijn-geloof en blijft u daarbij. Een mens wordt als een ongelovige geboren, en nu is het geloof, zoals we gezegd hebben, een gave aan deze ongelovige, die zijn hele leven ongelovig zal blijven, als hij deze gave niet ontvangt.

De gave van het geloof is een scheppende arbeid, zodat als iemand het geloof deelachtig wordt, hij opnieuw geboren wordt. Heeft deze geboorte niet plaats, en meent een mens toch dat hij het geloof bezit, dan bedriegt hij zich. Het geloof is een scheppende daad Gods. Er wordt dus een nieuwe mens geschapen als iemand het geloof deelachtig wordt. Wanneer nu een nieuwe mens geschapen wordt, dan valt de oude weg. Want als er nog iets goeds aan die oude mens was, als er iets aan hem was dat waard is om bewaard te worden, dan zou er geen nieuwe mens nodig geweest zijn. Dus bij de schepping van een nieuwe mens valt de oude weg. En dat is nu het sterven waarvan in de Schrift en in de goede predikaties zoveel gesproken wordt, het wegvallen van de oude mens door de schepping van de nieuwe mens. En als u dat nu

gebeurd is, dan staat u dit, zelfs in de grootste aanvechting, zo helder voor de geest, dat u er waarlijk niet naar behoeft te zoeken, en ge zegt uit uw hart: “Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus’ wil schade geacht” (Filipp. 3:7).

De onderhouding van het geloof is ook een werk Gods. In het geloof heeft een mens geen hand. Ten eerste, hij weet niet wat geloven is, en in de tweede plaats kan hij niets; en wat nog erger is, hij wil het niet, hij bedankt ervoor. Hij bedankt ervoor om de dingen van de wereld en de zonde en wat dies meer zij, los te laten en tot een heel ander leven over te gaan; daar bedankt hij voor. Dus hij heeft er geen hand in. In het geloof heeft een mens geen hand.

“Eer Ik het wist”, zegt de Bruid, “zette Mij Mijn ziel op de wagens van Mijn vrijwillig volk” (Hoogl. 6:12).^{*} Het is gebeurd voordat wij het weten. Het is een leven uit de doden, zoals de apostel in de brief aan de Romeinen schrijft; het is een roeping van de dingen die er niet waren (Rom. 4:17). Zo is het met het geloof gelegen.

Goed, maar nu moet het geloof onderhouden worden. Er staat in één van de Psalmen: “Eerst schiep, en sinds bewaarde” (Ps. 121:1 ber.). Dat ziet op het heelal, op alle dingen die gebeuren, zichtbare en tastbare dingen: “Eerst schiep, en sinds bewaarde”. Als de Schepper van hemel en aarde eens een ogenblik het heelal losliet, dan zou alles weer terugkeren tot niet, onmiddellijk, gelijk het uit het niet tevoorschijn gekomen is. Maar, zo is het nu ook in het geestelijke leven. Het moet onderhouden worden. Het wordt ook onderhouden, maar niet door ons. Als het eens op onze weg lag om het geloof te onderhouden, wat zou er dan eigenlijk gebeuren? Hebt u hier misschien ook een antwoord op? Gij moogt er anders wel eens over nadenken. Wat zou er dan gebeuren? Dan zou het geloof een schijn-geloof worden, want dit is alles wat we zonder de zaligmakende genade Gods kunnen te voorschijn brengen: schijn-geloof!

Nu een vraag: wat is een schijn-, tijd- of waangelooft? Als we op deze vraag nu een kort antwoord zouden geven, wat zou dan dat antwoord zijn? Nog eens, ik mag toch veronderstellen dat ge over al deze dingen nadenkt, diep nadenkt? Als dat niet het geval is, dan moet u maar niet de minste waarde aan uw christendom hechten.

Wat is een schijn-geloof? Een schijn-geloof is een geloof dat uit de mens voortkomt. En een waarachtig geloof is een geloof dat uit God voortkomt. Dat is eenvoudig, nietwaar? En daar kunt u nu veel over nadenken. Dat is het verschil. Ik zou dit met verscheidene dingen kunnen toelichten, maar de tijd is nu alweer bijna verstreken. Maar als een mens begenadigd wordt, dan ziet hij dat er een draad uit de hemel gekomen is, een koord, en terwijl hij dat ziet, verstaat hij ook dat hij nooit anders

^{*} Kohlbrügge vertaalt deze tekst in een preek over Filippenzen 1:11 als volgt: “Eer ik het wist, zette Hij mijn ziel op de wagens van Zijn vrijwillig volk”. Dan is het heel duidelijk een uitspraak van de Bruid. De Statenvertalers zeggen met enige aarzeling dat het de Bruidegom is die dit spreekt. Hun vertaling van de tekst sluit hierop aan. Ds. Paaue ziet het als een uitspraak van de Bruid, maar gebruikt toch de formulering van de Statenvertaling.

gedaan heeft dan zichzelf opwerken, opwerken om bij de hemel te komen, om de hemel, om God te kunnen naderen. Daar ziet hij het. Want wij moeten over deze dingen niet beschouwenderwijze spreken. Het moet alles ervaring zijn, en dan moet de ervaring kloppen met de Heilige Schrift. Dus een schijn-, tijd- of waangeloof komt uit de mens voort, en een waarachtig geloof komt uit God voort. En als u nu meent genade te bezitten, dan stellen wij u voor de eis om te zeggen hoe u weet dat uw genade of geloof uit God is en niet uit uzelf. En dan moeten daar geen vrome praatjes bij te pas komen, en u moet dat niet willen bevestigen met tranen – tranen op zichzelf veroordelen wij niet, maar ik zeg, u moet het niet bevestigen willen met tranen – maar u moet komen met degelijke en deugdelijke argumenten. En zo moet u uw staat voor de eeuwigheid voor God en mensen verdedigen.

God onderhoudt het geloof. Hoe doet Hij dat? Hoe onderhoudt de Heere het geloof? Alweer een vraag. Een vraag ook alweer van grote betekenis. Hebt u een antwoord? Ik antwoord: ik weet het niet, hoe God dat doet; en toch weet ik het wel, maar ik weet er maar weinig van. Hij doet het door wegen en middelen waar wij afkerig van zijn, die wij helemaal niet wensen, die in strijd zijn met de begeerten van vlees en bloed, die dikwijls zo zijn, dat wij geloven dat het op een ondergang uit zal lopen, op een ondergang. Dit kunt u nu in de Bijbel bevestigd vinden.

Mensen die alleen maar een schijngeloof hebben, die verweren zich; ik zeg: die verweren *zichzelf*. Ze nemen de strijd niet op voor de Waarheid, maar ze verweren zichzelf; het gaat om *hun* belangen; het gaat om hetgeen zij zo graag zouden willen, zouden willen krijgen, of zouden willen houden. Ze vechten voor zichzelf.

Maar die genade heeft, wat wordt hem gegeven om in zulke wegen te doen, in wegen die in strijd zijn met vlees en bloed en die toch alleen maar komen door de liefde Gods? Mensen die genade hebben, en wegen moeten gaan die in strijd zijn met vlees en bloed, wat doen die? Die bukken, die bukken, die mensen hebben niets te vertellen. Als u een begenadigd mens zijt, dan hebt u niets te vertellen. Ten eerste al, omdat u het geringste niet waardig zijt. Een begenadigd mens beleeft bij zijn begenadiging dit, dat hij zegt: “In de hemel hoor ik niet thuis, maar op de aarde ook niet; ik hoor thuis in de verdoemenis, dat is mijn plaats. En God zou geen God wezen, als Hij mij daarheen niet zond, tenzij bij Hem een weg ware om me toch goed te maken.” Een begenadigd mens bukt, en niet zodra heeft hij dit gedaan, of de strik is gebroken en de onderwijzingen beginnen, voor en na.

Nu zeg ik niet dat een mens geen moeilijkheden kan hebben, ook een begenadigd mens, zonder deze weldaden te ontvangen, maar dan is het ook omdat hij zich verzet, niet bukt, Gode geen gerechtigheid toewijst, maar zijn oog gevestigd heeft op uitkomsten of dingen die het leven dragelijker of aangenamer maken. Maar als hij bukt, dan gaat het zoals ik gezegd heb, en dan zal hij zeggen – dan zoudt u al heel spoedig van hem kunnen horen, en de Heere heeft het allang van hem gehoord – dat hij voor de hele wereld deze druk en dit kruis niet had willen missen. U moet maar nagaan wat

uw hart ervan zegt, want daar komt het tenslotte opaan.

Ik vraag om geen toestemming. Het interesseert me niets of u toestemt, maar als u het met uw hart doet, dan verblijd ik mij met u. En dat kunt u nu allemaal in de Bijbel terugvinden. “ ’t Is goed voor mij, verdrukt te zijn geweest” (Ps. 119:36 ber.). Dat is één uit duizend. Uit de Hebreeën: “En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door dezelve geoefend zijn” (Hebr. 12:11). “Welgelukzalig is de man, o HEERE, dien Gij tuchtigt, en dien Gij leert uit Uw Wet” (Ps. 94:12). En ga maar door. Dat is de wijsheid des hemels. En de wijsheid van de mens, ook van hem die meent het geloof, de genade te bezitten, is aan het Opperwezen en aan zijn naaste te vragen of dat nu alles wel terecht is.

Een begenadigd mens heeft niets te zeggen – “In de grootste smarten blijven onze harten in den HEER’ gerust” (Ps. 33:10 ber.) – niets te zeggen. “Wat klaagt dan een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden.” (Klaagl. 3:39). En nu kunt u wel doorgaan met wat te zeggen tegen God en tegen uw naaste en tegen uzelf; daar kunt u wel mee doorgaan, maar weet dat u het verliezen zult, tot eeuwige glorie Gods, dat u het onderspit zult delven, en dat u in de verdoemenis nog zult zeggen: “Had ik de minste maar kunnen wezen, had ik maar kunnen bukken, was ik maar opzij gegaan voor God”.

En dat wens ik u nu allen van harte toe, en mijzelf: opzij gaan voor God, wat het ook betreft, opzij gaan voor God. Wie zijn zin krijgt, die krijgt er de verdoemenis bij, als God het hem niet vergeeft dat hij ernaar gestaan heeft om zijn zin te krijgen. Wie het kan loslaten, krijgt misschien hetgeen waarom hij gebeden heeft, misschien nog veel meer, en hij krijgt er de hemel bij.

Amen.

Gebed:

Nu, Heere, het is toch goed zoals het gezegd is. Dit is toch waar, in zijn wezen is dit toch waar. Vergeef het zondige dat het aankleefde, en gebruik de Waarheid om ons te behandelen, zo dat we twee dingen mogen zien: ten eerste, hoe *wij* behandeld willen worden, en ten tweede, hoe *Gij* een mens behandelt, en ook hoe schoon, hoe goed het laatste is, hoe gevaarlijk en verkeerd het eerste is.

Heere, wees Gij met het woord, laat het ingezonken zijn in onze harten en laat het daarin nog inzinken. Doe ons het hebben tot stof van overdenking en tot stof van het gebed.

Geleid ons nu we gereed staan deze plaats weer te verlaten. Dat we U danken mochten dat we hier mochten wezen, en dat dit nog gezegd is kunnen worden, gezegd is mogen worden.

En wil ons op al onze wegen beveiligen, vandaag, morgen. Doe ons ons leven leggen in Uw hand. Doe ons van U onze verwachting hebben en op U onze hoop hebben.

Laat ons onze onwaardigheid, schuld en zonde voor U belijden. Doe ons onze zonden afzweren. Geef ons U aan te hangen, U te volgen, Uw eer te verbreiden en altoos het kwade te haten. Laat ons zonder onderbreking bidden. Doe ons ons gedurig verblijden in U; in U, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, Die een heerlijk God zijt, en geeft, wil en kan geven wat heerlijk is, en te gronde richt wat het onze is.
Amen.

Gezongen: Psalm 56:5 en 6

Ik roem in God; ik prijs 't onfeilbaar woord;
Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord;
'k Vertrouw op God, door gene vrees gestoord;
Wat sterv'ling zou mij schenden?
Ik heb beloofd, wanneer G' in mijn ellenden
Mij bijstand boodt, en 't onheil af zoudt wenden,
Tot U, o God, mijn lofzang op te zenden,
Door ijver aangespoord.

Gij hebt mijn ziel beveiligd voor den dood;
Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot';
Gij zijt voor mij een schild in allen nood;
Gij hebt mijn smart verdreven;
Uw dierb're gunst is m' altoos bijgebleven.
'k Zal, voor Gods oog, naar Zijn bevelen leven;
Zo word' door mij Zijn Naam altoos verheven;
Zo word' Zijn lof vergroot.

Gebed van Johannes Calvijn

Geef, almachtige God, daar Gij ziet dat wij zo verstrikt zijn, niet slechts door boze lusten, maar ook door de verzoeking van satan en daarbij nog door onkunde en blindheid, geef dan dat wij, aangespoord door Uw Woord, onze ogen leren openen voor uw heilzame waarschuwingen waarmee Gij ons tot U terugroept. En aangezien wij dit niet vermogen, tenzij Uw Geest ons leidt en voorgaat, maak dat Hijzelf onze ogen verlicht, opdat wij, waarachtig en van harte tot U bekeerd, ook mogen ervaren dat Gij genadig zijt en bereid om te horen naar allen die U ongeveer zoeken, en opdat wij, met U verzoend door Christus, mogen ondervinden dat Gij voor ons een genadig Vader zijt, en dat Gij ons met allerlei zegeningen begeleidt, totdat Gij ons eindelijk vergadert in Uw hemels Koninkrijk, door Christus, onze Heere, Amen.

2e Vervolg-predikatie over 1 Korinthe 15:4, uitgesproken door Ds. J. P. Paauwe op 16 mei 1954 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 149:1 en 5.

Gelezen: De Twaalf Artikelen des Geloofs; 1 Korinthe 15:1-28.

Gebed:

Algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, eeuwig, enig en drie-enig God, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, en Wie toekomt de lof en de eer en de dankzegging, dat onze zielen, de ziel van ieder onzer, amen moge zeggen op hetgeen wij uit Uw Woord gehoord hebben. Uw Woord is de Waarheid. En Waarheid in het binnenste is bij hem die, buiten het Woord zichzelf gezien hebbende, gebracht is tot het Woord en in het Woord.

Ge hebt ons bewaard. Op al onze wegen hebt Ge ons beveiligd. Gezegend hebt Ge ons. En het is door Uw goedheid, door Uw goede voorzienigheid over ons, dat we hier nu weer op deze Uw dag met elkander geschaard mogen zijn om Uw Getuigenis. Welk een weldaad! Doe er ons bij stilstaan, en doe er ons U voor danken, danken in gedachten, woorden en werken.

Geef ons Uw Woord te spreken. Doe ons de zin en de mening van U in Uw Getuigenis, hoe gebrekkig dan ook, in onze woorden weergeven, en laat het zijn tot ons heil. Waarlijk, we zullen zalig zijn zo wij Uw Woord geloven, daaraan hangen, dat aankleven, volgen en verdedigen.

Treed niet in het gericht met ons. Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren. Eis ons door de kracht Uws Geestes geheel voor U op. Laat er tussen U en ons niets gevonden worden dat er niet moet wezen. Laat ons kennen en belijden.

Gedenk onze zieken. Het is U bekend, dat er onder zijn, die zeer ernstig ziek zijn. Leer hen zich naar U wenden, op U hopen en zichzelf verloochen.

Onderhoud, troost en sterk Uw Kerk. Breid haar nog uit, en doe haar geloven dat zij niet de ellendigste onder alle mensen is, dat ze gelukkig is, gelukkig, en alle reden heeft om te roemen, niet in haarzelf, maar in U, algenoegzaam, eeuwig Wezen, heerlijk God.

Erbarm U over ons volk, de regering, de koninklijke familie. Erbarm U over de volkeren.

Amen.

Gezongen: Psalm 108:1 en 2.

Gij weet, mijn zeer geachte toehoorders, dat we reeds tweemaal uw aandacht mochten bepalen bij een woord uit het bekende 1 Korinthe 15. Ge vindt het in het vierde vers:

“En dat Hij is opgewekt ten derden dage, naar de Schriften”.

We zouden ook in dit middaguur bij deze woorden graag willen stilstaan. We hebben het u gezegd: onder de invloed van joodsgezinde christelijke dwaalleraars was er in de gemeente van Korinthe twijfel ontstaan aangaande de opstanding uit de doden. Ik dacht, terwijl we zongen: wat een voorrecht dat er een man op kon staan om tegen deze ketterij te getuigen. De apostel Paulus, aangegrepen door het gevaar, door het gezicht, door het gevoel van het gevaar waarin men in Korinthe gekomen was, schrijft dat hij hun de opstanding van Christus uit de doden verkondigd had, dat zij deze leer hadden geloofd, en dat zij door haar zalig zouden worden.

De opstanding van de Heere Jezus Christus is toch het voornaamste stuk van de christelijke religie. Men zou kunnen zeggen: het is, met het voorafgaande lijden van de Zoon van God, het voornaamste, het christendom zelf. En wanneer iemand deze leer loslaat, dan heeft hij niets meer, niets anders dan schuld, zonde, angst, onzekerheid, opzien tegen de dood, enzovoort. Hem ontbreekt het waarachtig geloof. Want het voorwerp van het geloof is de Verrezenen, en het is door dit geloof dat men in de rust ingaat, in de rust van het gemoed, zodat er stilte, blijdschap, diepe verwondering en veel beschaamdheid in het hart wordt gevonden. Men heeft geen hoop. Ja, men heeft wel een hoop, maar deze hoop is niet gegrond. Wat men zegt, dat is niet waar, want men heeft een gezicht uit het hart, en men heeft geen gezicht uit God. Men stelt iets, maar men heeft niet onder God gelegen. En de belofte van het Verbond is toch: “En al uw kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn” (Jes. 54:13).

Wanneer iemand onderwezen wordt door de Heilige Geest en door het Woord, dan weet hijzelf niets. En dat is het diepingrijpende verschil tussen het waan-, tijd- of schijn geloof en het oprechte geloof. Het komt alles van Boven. Men is de ontvanger, men is de lijdelijke. God doet het, Die alle dingen roept naar Zijn vrijmachtig welbehagen, terwijl er niets is.

Wanneer men het geloof in de opstanding van Christus loslaat, dan is er ook geen liefde. Een mens die onder de Wet is, heeft geen liefde, noch liefde Gods, noch liefde tot de naaste. Het schijnt anders, het schijnt dat bij degenen die de valse leer aanhangen, de liefde gevonden wordt, en dat een mens die uit de Waarheid is, maar een hard mens is. Laat u niet bedriegen door de schijn. Alleen het geloof is werkzaam door de liefde.

Als iemand het geloof in de opstanding van Jezus Christus loslaat, dan heeft hij geen christendom. Een christendom zonder Christus, dat is geen christendom. Hij

heeft geen God. Hij is zonder God in de wereld, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdeling van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende (Ef. 2:12).

Wanneer iemand het grote voorrecht heeft van in de verrezen Heiland te geloven, dan heeft hij in of door dit geloof het leven. Wat is het leven? Waarin bestaat het leven? Als iemand geestelijk leeft, wat heeft hij dan? Wat kan hij dan zeggen, dat zijn bezit is? Op deze vraag wil ik graag een antwoord geven. Trouwens, ik ben er ook toe geroepen; het is mijn plicht om deze vraag te beantwoorden.

Zijn zonden zijn hem vergeven – dat is het eerste – voor eeuwig, geworpen in de diepte van de zee, uitgedelgd, zoals een nevel ophoudt te bestaan bij het opgaan van de zon.

Hij is een nieuw mens geworden. Er heeft een schepping plaatsgehad. Deze schepping is hij gewaargeworden. Zijn verstand, zijn wil, zijn hartstochten, het is alles vernieuwd, veranderd niet alleen, maar vernieuwd, zodat hij kan zeggen: “Het oude is voorbijgegaan; het is alles nieuw geworden” (2 Kor. 5:17). En dit is de grote verslagenheid van een kind van God. Hij kan er niet bij, hij kan het niet bevatten. En omdat het aan hem vertoond wordt – “ ’t heilgeheim wordt aan Zijn vrienden, naar Zijn vreëverbond getoond” (Ps. 25:7 ber.) – slaat hij er een blik op, en hij zegt er iets van. Maar in de ogenblikken waarin hem deze dingen geschonken worden, zegt hij niets, of het moest zijn dit woord: “Welk een God zijt Gij!”

En dan is er in het leven nog een derde zaak: het recht op het leven. Hij vindt het zo bezongen in de 36e Psalm: “En toon d’ oprechten van gemoed, Uw recht, waar z’ op vertrouwen” (vs. 3 ber.). Zou iemand willen zeggen: “Maar het is toch genade”, dan zou ik hem ten antwoord willen geven: het is een genaderecht, een recht dat men uit genade ontvangen heeft.

Deze dingen heeft men in het leven. Dit is het leven. Waar deze dingen niet gevonden worden, daar is ook het leven niet. Daar is men dood door de zonden en de misdaden (Ef. 2:1).

Het leven waarvan ik u nu iets heb gezegd, is eigenlijk een vrucht van het geloof in Christus. Als een mens geboren is, dan is hij geboren in Adam, dood door de zonden en de misdaden. En wanneer iemand wedergeboren is, dan is hij levend in Christus. Dit is geen theorie, het is geen opvatting, het is geen abstractie, maar het is ervaring. Als u leeft, dan hebt u dit ervaren, zodat u op het ogenblik zegt: “Amen, amen. God weet het, dat dit mijn ondervinding is.” En dat dit de mens gelukkig maakt, ik behoeft u dit niet nader uit te leggen, want het hart is vervuld, zoals we dat in de 45e Psalm horen: “Mijn hart, vervuld met heilbespiegelingen, zal ’t schoonste lied van enen Koning zingen” (vs. 1 ber.).

Hier is alles weggevallen; hier is de ganse wereld te gronde gegaan. En men is dit zelf ook, want het waarachtig geloof ontstaat uit de ondergang van de mens. Waar dit geloof is, daar is een mens zonder verstand, een mens met een vijandige wil, met verkeerde gevoelens; kortom, daar is een zondaar, een zondaar voor God, wat men nooit

was, niet kon wezen, niet wilde zijn. Omdat daar een zondaar voor God is, stijgt de lof tot God op:

Zijn naam moet eeuwig eer ontvangen;
Men loov' Hem vroeg en spâ;
De wereld hoor', en volg' mijn zangen,
Met amen, amen, na. (Ps. 72:11)

Gezongen: Psalm 103:4 en 5.

Het is alles het werk van de Heilige Geest. De mens schiet hierbij over. Het is de Heilige Geest Die hem levend gemaakt heeft, Die hem opnieuw geboren heeft doen worden. En het is hierom dat men Gode lof kan toebrengen, eerlijk, oprecht, nederig, zuiver. Dit is de zuivere gang. Hier klimt de lof Gods uit het stof op.

De Heere Jezus, mijn zeer geachte toehoorders, had onmiddellijk na Zijn verrijzenis uit het graf ten hemel kunnen varen. Hij heeft het niet gedaan. En waarom heeft Hij dit niet gedaan? Naar alle waarschijnlijkheid had Hij er twee redenen voor. Ten eerste, Hij had te maken met schier ontroostbare mensen. De discipelen hadden Hem verlaten, ze hadden Hem prijsgegeven, ze hadden Hem alleen gelaten. In de gevaarlijkste, in de moeilijkste uren hadden ze Hem de rug toegekeerd. En nu heeft de Heere Jezus veertig dagen lang deze jongeren bezocht om ze te troosten. Verstaat u dat? Begrijpt u dat? Begrijpt u dat de Heere dikwijls moet terugkomen, opdat de mens waarlijk getroost zal zijn? En dan, de discipelen wisten het wel, maar ze wisten het nog niet goed. Veertig dagen lang heeft de Heere Jezus Zijn jongeren onderwezen. En Hij heeft met ze gesproken over de val in Adam en over de oprichting in Christus, over rechtvaardigmaking en heiligmaking, en over al de zaken die het Koninkrijk Gods betreffen. Want ze waren niet alleen uitverkoren om zalig te worden, maar ook om voor te gaan, om te prediken, om te zeggen hoe het is, en dus ook hoe het niet is. Dat is het werk van een leraar, en dit pand heeft hij te bewaren. "O Timotheüs, bewaar het pand u toebetrouwd" (1 Tim. 6:20).

Men kan nimmer zeggen hoe het is, zonder tegelijkertijd de dwaalleer aan te wijzen. Want er is een ogenblik in het leven van een begenadigd mens, waarin hij beide ziet liggen: de leugen en de Waarheid, de leugen in zichzelf en de Waarheid in God. En dit is één van de zaken waaraan gij uw toestand voor de eeuwigheid kunt onderzoeken – de leugen in uzelf, de Waarheid in Christus Jezus, in Hem Die gezegd heeft: "Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij" (Joh. 14:6). Wanneer u nalaat dit te doen, hetzij dat u het niet wilt, hetzij dat u het niet kunt doen, dan moet ik u zeggen dat ge bedrogen zult uitkomen, dat gij met uw zaken niet stand zult kunnen houden.

Gelooft gij? Wat gelooft gij? De letter, of iets anders dat meer is dan de letter: God

in Christus Jezus. Wat is het voorwerp van uw geloof? Geloof heeft ieder mens, waar hij zich ook bevindt. Maar het voorwerp van het geloof is niet bij allen hetzelfde. Wat is het voorwerp van uw geloof? God in Christus? Ach, het is droevig dat we het moeten zeggen, maar we mogen het toch ook niet achterhouden: bij de meesten is het de letter. Ze hebben het gevonden in het doen. Ze zijn mensen van: "Doe dat en gij zult leven". Ze slaan erop, en ze zeggen: "Zo moet het! Dit moet gebeuren!" Niets anders dan het eigen, afschuwelijke hoogmoed, die voor de val komt, want geen mens houdt het daarmee uit, geen mens.

Wanneer iemand de zaak deelachtig is geworden, dan kent hij het onderscheid tussen de letter en de zaak. Wanneer was het dat u zei: "Nu zou ik met al mijn ontdekkingen nog verloren gegaan zijn, voor eeuwig, als er niet iets anders gekomen was, als Christus niet gekomen was, als God niet gekomen was". Wanneer hebt u dat gezegd? Hebt u dat nooit gezegd? Dan hebt u ook geen genade. Want de apostel Paulus schrijft dit: "Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn", enzovoort (Filipp. 3:7 e.v.). En ik bid u: let op deze dingen. Ze worden u nu nog gezegd, en het zou kunnen zijn, dat u straks van alle kanten bedrogen werd.

Als de Heilige Geest een mens overtuigt van zonde, hem ontdekt aan zijn machteloosheid, als Zich God in het hart bekendmaakt, niet aan het oordeel, niet aan het verstand, maar in het hart, wat gebeurt er dan? Dan wendt een mens zich om. Hij was gekeerd tot zichzelf, de wereld, de eigengerechtigheid, de eigen wijsheid, en nu keert hij zich tot God. Dat is de beweging van het hart naar de Heere. En wanneer nu iemand zich naar de Heere gekeerd heeft, dan ziet hij in Hem het leven, waarvan ik u in het begin iets heb gezegd. En hij verstaat dat dat leven niet verworven is voor de Heere Zelf, maar dat het hem aangeboden wordt. En op dit gezicht treedt de mens uit zichzelf. Hij laat alles liggen, en voor hem is het schade en drek geworden, zoals Paulus dat zegt, en hij treedt over in God, in Christus. Dat is het geloof. Hij eigent zich Christus toe, op grond van de aanbidding; hij eigent zich ook toe wat Christus verworven heeft, op grond van de aanbidding. En nu heeft hij vrijmoedigheid om tot God te naderen. Want wat merkt hij? Dat God zijn Vijand niet meer is, maar zijn Vriend. Hij ziet dat de toorn van God geblust is door het bloed des Lams. En nu heeft hij vrijmoedigheid om tot God te naderen, hij heeft een toegang tot de Heere, van de Heere Zelf gegeven. En hij geeft zich. Hij geeft zich over aan de Heere met het voornemen des harten om de Heere te volgen door het bezaaide en door het onbezaaide. Hier is het alles: God, zodat hij kan zeggen, eerlijk kan zeggen met de apostel Paulus: "Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen" (Rom. 11:36).

Wanneer gij waarlijk behoort tot de zeer weinigen aan wie dit geloof geschonken is, hang dan de Heere aan, verbreed Zijn lof, wees voor geen wereld bevreemd. Al kwamen alle schijngevolgen tegenover u te staan, houd maar moed. Ze hebben geen kracht, ze hebben geen betekenis. Volg de Heere, dat komt altijd goed uit. Ga geen

stap verder dan de Heere u brengt, geen stap verder. Wees er diep van overtuigd dat gij met geen mens te maken hebt, behalve wanneer ze dingen zeggen waardoor uw consciëntie in beweging komt, en verplicht is om te zeggen: "Dat is waar". "Vrees geen der dingen die gij lijden zult" (Openb. 2:10). Spot met de profetieën van de mensen. Spot ermee, dat zijn ze waard. Haat het kwade, ook de schijn van het kwaad. Belijd uw overtredingen, en smee om de leiding van de Heilige Geest. Uw brood is zeker, uw water gewis (Jes. 33:16). Heb hierover de geringste zorg niet. Er staan vele beloften in de Schrift, ook betrekking hebbend op het tijdelijke. Trouwens, "wees in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles door bidden en smeken bekend worden bij God; en de God des vredes zal met u zijn" (Filipp. 4:6, 9).

Als ge het mist, smee er dag en nacht om, dag en nacht. Doe het onder uw werk, doe het 's morgens vroeg, doe het op de middag, doe het in de avond, smee er dag en nacht om. Jonge mensen, luister naar deze raad; smee dag en nacht om genade. Ge moet twee zaken kennen. *De Wet*, de Wet der Tien Geboden. Niet de letter ervan, maar de geestelijke zin van de Tien Geboden moet ge kennen. *Het Evangelie*, wat het Evangelie is, moet ge kennen. Waarom vervalt zo menig een tot het atheïsme (ofschoon er geen atheïsten zijn)? Men is nooit zeker geworden aangaande de dingen van het Koninkrijk Gods, nooit. En jonge mensen – wat ik zeg tot de jongeren, geldt ook de ouderen – jonge mensen, gij moet nooit iets aannemen waarvan ge niet volkomen zekerheid hebt. Neemt iemand iets aan, dan moet hij ermee kunnen komen tot de Rechter van hemel en aarde, en de vrijmoedigheid hebben om te vragen: "Heere, is het zo niet? Is het zo niet?" En als u deze vrijmoedigheid niet hebt, dan moet u het ook niet aannemen, al zou het de waarheid wezen – nooit iets aannemen! Ge moet u laten losmaken van uzelf, van uw opinies en van de opinies van de mensen. Nog eens, ik heb het u al gezegd, trekt u er zich niets van aan wat de mensen zeggen; maar uw consciëntie, let op uw consciëntie.

Het is alles het werk van de Heilige Geest. Smee om de Geest, smee om Zijn werking, en vraag eens hoe het komt dat ge nog niet bekeerd zijt. Ge hebt al zoveel gehoord, ge hebt zo menige predikatie gehad, ge hebt de Bijbel gelezen, horen voorlezen. Vraag de Heere hoe het komt dat ge nu nog niet bekeerd zijt. En rust niet; smee dag en nacht om de Heilige Geest, want Die doet het. Gij doet het niet, gij kunt het niet doen, gij wilt het niet doen. De Heilige Geest doet het. En let erop, wanneer de Heilige Geest het gedaan heeft, dan hebt ge zekerheid, zekerheid in het diepst van uw ziel. En wie in het diepst van zijn ziel zekerheid heeft, wordt schrikkelijk aangevochten, door de wereld en door de vorst der duisternis, en door eigen vlees en bloed, zodat aanvechting en zekerheid zaken zijn, die nooit van elkander gescheiden kunnen worden. Maar de aanvechting zal eenmaal ophouden, en de zekerheid zal blijven. U moet u nooit laten opdringen dat er een geloof zou kunnen wezen zonder zekerheid. U moet u ook nimmer laten wijsmaken dat in werkzaamheden leven zou zijn. Eerst God, tot en in het hart, en dan de werkzaamheden, de geloofswerkzaamheden.

Tot allen die de zaken missen, zeg ik dit: God is in de hemel, het Woord is op aarde, er zijn vele goede geschriften, en ge hebt nog onze prediking – gij kunt bekeerd worden. Gij kunt bekeerd worden! Laat u niet tot ontsteltenis brengen door welke gedachte ook, want dat is leugen – gij kunt bekeerd worden. En de Heere kan u bekend maken, waarom u nog niet bekeerd zijt.

Het is een opstanding van Christus in het hart, en als gevolg daarvan een opstanding van ons in Christus. Als dat gebeurt, dan ligt het alles vlak tussen God en onze ziel. "Die door de vlakke velden rijdt; Zijn naam is HEER' der heren" (Ps. 68:2 ber.). Nu blijft een mens daar niet. Een begenadigd mens kan zich schrikkelijk schuldig maken, evengoed als welk mens ook. Maar dit is het onderscheid: een begenadigd mens blijft er niet in. Hij kan niet leven in de zonde, hij kan niet leven in de wereld, hij kan niet leven in zichzelf. In God is al zijn heil, zijn eer; Hij is zijn sterke rots, zijn tegenweer, zijn toevlucht in het lijden (Ps. 62:5 ber.).

Amen.

Gebod:

O volzalig God, hoe wonderlijk zijt Gij. Hoe goed, hoe barmhartig en genadig zijt Gij, omdat deze dingen nog kunnen worden gezegd aan een wereld en in een wereld die geen houvast heeft, zichzelf te gronde richt door na te jagen wat haar begeerlijk voorkomt. Dat deze dingen kunnen en mogen en moeten gezegd worden, dat is groot. Hierover moesten we dag en nacht verwonderd wezen, en niemand moest rusten voor hij ze tot een eigendom ontvangen had.

Zijn er onder ons die hiervan indrukken hebben, die zeggen: "Ja, mijn hart is zo ledig, het is zo arm, ik voel me zo schuldig, zo verworpen", wil dezen brengen tot de oorzaak van alle kwalen: tot de zonde, tot hun zonde, tot hun eigen zonde. En doe ze die dan belijden. Dan zal het wezen: "God zal opstaan tot den strijd; Hij zal Zijn haters wijd en zijd, verjaagd, verstrooid, doen zuchten". Al deze zonden, Gij zult ze uitdelgen, de schuld niet toerekenen. Gij zult wat anders ervoor in de plaats geven.

Heere, leer ons toch eens geloven dat Ge zijt die Ge zegt dat Ge zijt, dat niet alleen de Wet, maar ook het Evangelie waar is. En dat het gaat om het Evangelie, waarin Gij Uzelf bekendmaakt, U geeft, U hartelijk aan ons overdraagt, nadat Gij alle dingen in gereedheid gebracht hebt, zodat ze nu alleen maar behoeven aangenomen te worden, toegeëigend.

Wil Uw volk, waar ze zich ook bevinden mogen, gedenken, hen in staat stellen om de belijdenis van hun mond te versieren met hun wandel. Laat hen daarin hun vreugd hebben, want buiten deze wandel – men kan genade bezitten, maar geen vreugd. De consciëntie moet besprengd zijn met het bloed van U, o Heere Jezus, en wij moeten ons aan de leiding des Heiligen Geestes, Die Gij verworven hebt, van harte overgeven. Van nature doen wij dit niet, maar dan is er ook geen vrede. Bij de minste over-

trekking wordt de vrede verstoord. De vrede is alleen in de overgave aan U. Doe Uw volk zich zo gedragen.

Wil Uw Kerk nog uitbreiden, hier en elders, en doe ieder lid ervan stil wezen tot U, niet zien op de golven, zoals Petrus, want dan zinken we, zoals hij begon te zinken; dan zijn we ontroerd, dan vragen we ongelovig: "Waar gaat dat heen? Wat zal er gebeuren? Wat zal ervan terechtkomen?" Heere, dít komt ervan terecht: dat Uw Naam wordt grootgemaakt, Uw eer wordt bevorderd, en ook de zaligheid van Uw volk.

Amen.

Gezongen: Psalm 70.

Daal haastig ter verlossing neer;
O God, en red mij uit gevaren,
Uit angsten, die mijn ziel bezwaren.
Spoed U te mijner hulp, o HEER'!
Laat allen, die mijn ziel belagen,
Beschaamd en schaamrood van mij vliën;
Laat, die met vreugd mijn rampen zien,
In hunne wensen nimmer slagen.

Laat allen, die, met schamp'ren spot,
Mij honen, tergen en onteren,
Hun schimp ten loon, teruggekeren;
Vergaan op Uw geducht gebod.
Laat hen, die zich tot U begeven,
Hen, die Uw heil beminnen, HEER',
Gedurig juichen tot Uw eer,
En zingen: "God zij hoog verheven!"

Ik ben nooddrufig, arm en naakt;
O God, mijn Helper uit ellenden,
Haast U tot mij; wil bijstand zenden;
Uw komst is 't, die mijn heil volmaakt.

3e Vervolg-predikatie over 1 Korinthe 15:4, uitgesproken door Ds. J. P. Paauwe op 23 mei 1954 te 's-Gravenhage

Gezongen: Psalm 87.

Gelezen: De Wet des Heeren; 1 Korinthe 15:1-19.

Gebod:

Heerlijk, algenoegzaam en aanbiddelijk Opperwezen, eeuwig, enig en drie-enig God, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn, doe ons naderen tot U met diepe eerbied en in kinderlijke vreze.

Gij hebt ons bewaard bij het leven en de gezondheid en de krachten. Er zijn er die verstoken zijn van de voorrechten waarvan wij mogen genieten. Gedenk dezen. Gedenk onze zieken, en gedenk degene die voor een moeilijke behandeling staat. Bij U, Heere, zijn uitkomsten. Laat men het bij U zoeken, zoeken voor de tijd en voor de eeuwigheid. "Wie U aanroept in de nood, vindt Uw gunst oneindig groot".

We hebben de Wet gehoord, we hebben een gedeelte van Uw Getuigenis elkaar mogen voorlezen, we hebben mogen zingen, en zo is er weer veel tot ons gekomen. Laat het zijn nut hebben. Waarin dit nut bestaat, dat is alleen U bekend. Wij zijn van gisteren en weten niets, maar Gij zijt de Algenoegzame, in wetenschap, in kracht, in gerechtigheid, in alles. Doe ons Waarheid in de opening onzer lippen hebben, en wil voor de Waarheid plaats maken. Laat ons niet menen dat we het zonder Waarheid zouden kunnen doen.

Ach, gedenk onzer. Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Gedenk de mensheid. Ze streeft, maar het is nog altijd zoals bij de bouw van de toren van Babel: men verstaat elkander niet, en men wil dat ook niet. Maar Gij hebt de dingen in Uw hand. Gij zijt veel sterker dan het geweld, welk geweld ook. Laat ons in U rusten, stil zijn tot U.

Amen.

Gezongen: Psalm 25:2 en 3.

Wij hebben, mijn zeer geachte toehoorders, reeds enige malen gesproken over het tweede gedeelte van het vierde vers van 1 Korinthe 15:

"En dat Hij is opgewekt ten derden dage".

Ook vanmorgen vragen wij voor deze woorden uw aandacht.

De grote waarheid van de christelijke religie is uitgesproken met de volgende woorden. God heeft de menselijke natuur aangenomen. Het Woord is vlees geworden. In de menselijke natuur heeft Hij de taak van ons op Zich genomen. Hij heeft

Zich gesteld onder de Wet, onder de Wet die u zo-even voorgelezen is. Hij is gehoorzaam geweest. Het kostte Hem alles. En wat het zichtbare betreft, was niet te zien hoe Hij erdoor zou komen. Maar Hij volhardde, Hij deed, Hij gehoorzaamde. Er was een straf die gedragen moest worden, want “vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen” (Gal. 3:10). Deze straf, de ijselijkste die hier te bedenken is, de vloek, het oordeel, de toorn, heeft Hij gedragen, zodat Hij was, gelijk Jesaja het reeds had gezien: “Een Man van smarten, verzocht in krankheid” (Jes. 53:3). Tegenover de mensen is er geen klacht over Zijn lippen gekomen. Hij heeft Zich mannelijk gedragen, kloekmoedig, overvloedig in het werk des Heeren. Hij heeft Zich vernederd – zo diep; van deze diepte hebben wij geen denkbeeld. Hij heeft Zich vernederd tot de dood, en tot welk een dood! Tot een schandelijke dood, een vervloekte dood, een pijnlijke dood, tot de dood des kruises. En toen Hij daar hing, was er niet anders dan schande en mislukking te zien. Zelfs de discipelen, die toch met de Heilige Geest bedeed waren, begrepen het niet. “En wij hoopten, dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou” (Luk. 24:21). Daarop is Zijn verhoging gevolgd, naar Zijn eigen woord: Die zich vernedert, zal verhoogd worden; die zich verhoogt, zal vernederd worden (Matth. 23:12). En van deze verhoging is de eerste trap de opstanding uit de doden.

Wij stonden naar hoge dingen. Satan, de aartsleugenaar, die het gehele menselijke geslacht, ieder mens, leidt en bedriegt, afschuwelijk bedriegt, satan gaf ons een vertrokken beeld van God. Hij wilde ons doen geloven dat God eigenlijk niet recht was, dat Hij ons iets onthouden had, dat er nog wat anders was dan Hij ons geschenken had. En wij wilden... Wat wilden we? Wij wilden onder God uit. Wij wilden wezen als Hij, dat betekent: boven Hem; God opzij, wij ervoor in de plaats; wij tegen Hem; wij in een eeuwige oorlog met Hem.

Voor een denkbeeldig bezit hebben we alles gegeven. We hebben dit gedaan in Adam, maar wij doen het ook als Adam. We doen het iedere dag, ieder uur, elk ogenblik. Zo is ons bestaan; dát is ons bestaan; zo zijn we van nature. Zodat we geroepen zijn over ons gehele leven, bekeerd of onbekeerd, dagelijks boete te doen. Want dat woord blijft: “Wie zich vernedert, zal verhoogd worden”.

Wij wilden iets buiten God hebben: – vroomheid, zoals bijvoorbeeld de dwaze maagden uit de bekende gelijkenis, zoals de man die zonder bruiloftskleed in de bruiloftszaal gevonden werd, zoals de leidlieden van de Joden in de dagen van Jezus’ omwandeling op aarde; – godsdienstig zijn, zonder God, zonder Christus, zonder Waarheid; – wij wilden een zonde aan de hand houden, zoals Herodes bijvoorbeeld, die in overspel leefde met de vrouw van zijn broeder, en daarmee wenste voort te gaan, hoewel hij zo ernstig gewaarschuwd was geworden door Johannes de Doper; – genot en gemak, zoals Pilatus, die, hoewel hij terdege wist dat Jezus onschuldig was, Hem om eigen gemak maar veroordeelde, veroordeelde tot de dood des kruises; – de goederen dezer wereld, zoals zij die volgens de 4e Psalm altijd maar bidden en wen-

sen: “Wie zal ons het goede doen zien?” (vs. 7).

Maar wij vergissen ons en doen onze ziel geweld aan. Er is een ander goed, en dit is: Jezus Christus. Hij kan en wil ons gelukkig maken, waarlijk gelukkig, gelukkig voor de tijd en voor de eeuwigheid, gelukkig in elk opzicht. En Hij wil dit doen in de weg waarin Hij Zelf alles te boven gekomen is, dat is, in de weg van vernedering.

Wanneer gij bestemd zijt om zalig te worden, zo ge uitverkoren zijt, dan zal God u niet helpen, niet redden voordat Hij u vernederd heeft en ontbloot, ontbloot tot de fundamenten toe. Hij zal dit doen door Zijn Woord. En dit Woord bestaat, zoals u geleerd is, uit twee zaken, uit de Wet en uit het Evangelie.

De Wet – deze plaatst Hij in onze consciëntie. En als dat is gebeurd, dan gaat de mens als in een klooster. Van Christus niets wetende, zoekt hij zijn zaligheid door het doen en laten van vele dingen. En dit luistert zo nauw dat, wanneer hij zich aan iets schuldig heeft gemaakt, hij vreest of denkt dat zijn redding niet meer mogelijk is. En werd hij niet vastgehouden, waartoe zou hij komen? Daar is dan angst, kommer, benauwdheid, verlegenheid. En nog eens, wanneer hij bestemd is om zalig te worden, dan komt hij daar niet uit, voordat hij zalig gemaakt is. We kunnen en mogen niet bepalen met welke angsten en benauwdheden dat nu gepaard moet gaan, want hierin is er onder degenen die zalig worden verschil. Maar God zal toch nooit iemand zalig maken, voordat Hij hem gemaakt heeft wat hij is en wat hij nooit kon zijn: een zondaar, een zondaar voor God.

God vernedert ook de mens door het Evangelie. En wanneer dit hem geopenbaard wordt, dan wordt hij niet alleen vernederd, maar nog dieper vernederd dan hij door de Wet was geworden. “Ik ben Jozef, uw broeder” (Gen. 45:4). Wat dunkt u wel, dat er toen door de broeders heengegaan is? Ze hadden gezegd: “Wij zijn vroom” (Gen. 42:11), maar nu werd hen met de stukken aangetoond dat ze goddeloos waren, want ze hadden hun broeder op de meest schandelijke wijze behandeld, daarbij hun vader bedrogen. En iets dergelijks gaat er ook door de mens heen, wanneer Zich God in Christus openbaart. Want hij kan deze openbaring niet deelachtig worden zonder te zien dat hij de oorzaak is van het lijden en sterven van Christus, dat zijn zonden dit gedaan hebben.

En hierop volgt de verhoging. Wanneer een mens alles kwijtgeraakt is wat hij meende te bezitten – hij bezat niets dan schuld en zonde, maar wat hij *meende* te bezitten – en hem de grond onder de voeten is weggezonken, zodat hij terecht kwam in zijn verlorenheid, dan begint zijn verhoging. God bekleeft hem met de gerechtigheid van Zijn Zoon, en Hij versiert hem met heil.

Gezongen: Psalm 16:3.

Gij moet uit uzelf uit. Dit is het waar het in de eerste plaats op aankomt. Vasthouden zonder zich vast te houden als ziende de Onzienlijke, is niet alleen een strijd tegen God, maar ook een strijd tegen onze behoudenis. Wij moeten uit onszelf uit. We moe-

ten dus zoveel van onszelf zien, dat we het onmogelijk meer bij onszelf kunnen houden. Dit is het begin van onze behoudenis, de verlating van onszelf. Hierom heeft de Heere Jezus gezegd dat wie zijn leven zal willen behouden, hetzelfde zal verliezen (Matth. 16:25). Een mens verliest het. Zo vroom en zo ernstig kan hij niet zijn, of hij verliest het. Zoveel ondervinding en zoveel gezichten, zoveel aangename gewaarwordingen kan hij niet hebben, of hij verliest het. Hij is bestemd om het te verliezen voor de tijd en voor de eeuwigheid.

“God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende” (2 Kor. 5:19). Gij moet zien wat zijt: zondaar. Dat ge dat zijt, in het uitdrukken daarvan handelt ge maar schoorvoetend. “En zijn er geen andere mensen die ook zondaren zijn? Ja, er zijn er wel die heel wat erger zijn dan ik”. Zo denk ik erover, en zo denkt u erover, met al uw vroomheid, met al uw toestemmen van de leer. Zo denken we er allemaal over. En dat is nu de dood, het is onze zonde en het is onze ellende. Zodat ik moet zeggen, dat een mens die nog aanmerking maakt op zijn naasten, in ieder geval iemand is die nog maar weinig geleerd heeft, zo hij ook al iets geleerd heeft. Het is wat anders om ingeval het nodig is, naar zijn naasten te gaan, en dit te doen nadat men zichzelf vernederd heeft om de zonde die men in zijn naasten ziet, en hem te zeggen: “Zo kan het niet en zo moet het niet en zo hoeft het niet”. Dat is wat anders.

Ge moet zien dat Christus tot u gekomen is. Want u begint niet, God begint. En dit moet u weten, goed weten, anders krijgt Hij nooit de eer van u. En ge moet dan ook weten dat ge Christus aan de deur van uw hart maar hebt laten staan, dat ge niet van zins waart, helemaal niet van zins waart om Hem open te doen. En daar zal dan uw vroomheid te gronde gaan, volkomen. Daar hebt ge nooit gebeden, daar hebt ge nooit iets goeds gewild, daar hebt ge nooit de dingen recht begrepen. Daar zijt gij wat ieder mens van nature is: een zondaar. En daarom moet u niet denken: ik ben een groot zondaar, en daarom kan ik niet behouden worden. Hoe groter zondaar gij zijt, des te meer nabij is uw zaligheid, als het er u maar niet om te doen is om in de zonde te volharderen. Christus is de kracht der zwakken, en daarom moet ge uw machteloosheid leren kennen. Vroeger was er onder de kinderen Gods een uitdrukking: “voorkomende genade en medewerkende genade en achtervolgende genade”.* Ik hoor deze uitdrukking niet meer. Hoe komt dat? Trouwens, over het algemeen verneem ik niet meer die typische gezegden van vroeger. Hoe komt dat?

* Deze onderscheidingen zijn ontleend aan Augustinus. Ter bestrijding van Pelagius en het pelagianisme schreef Augustinus twee boeken: “De genade en de vrije wil” en “De vermaning en de genade”. Hij leert daarin dat het alleen Gods genade is die alles werkt. De Heere komt de mens met de genade voor, treedt hem tegemoet, omdat niemand tot Hem komen kan, tenzij door een bijzondere trekking. Calvijn schrijft dat Augustinus op passende wijze leert dat God medewerkend voltooit wat Hij werkend begint (Institu-tie, Boek II, hfdst. III, 11). Zonder de medewerkende genade kunnen ook de gelovigen niets goeds doen. Verder is het alleen de genade Gods waaraan de gelovigen de volharding te danken hebben.

Christus is het – zoals we gezegd hebben – Hij alleen. Gij vraagt: “Hoe moet het nu? Wat moet er gebeuren? Hoe zal ik het aanleggen?” Het antwoord is u al gegeven. Gij legt niets aan, ge zult nooit iets aanleggen. Want het is niet alleen dat ge niet kunt, gij wilt ook niet. Gij meent dat u wilt. Als God nu ook maar wilde. En somtijds denkt u: maar misschien komt er nog wel een ogenblik dat God wil. Dat is fout. God wil. Dat kunt u in uw Bijbel vinden. Leest u wel veel in uw Bijbel? Daar staat het: Hij wil. God wil! En deze Waarheid bevestigt Hij, zoals u bekend is, met een eed. Gij wilt niet. En als men dan als het ware dag en nacht roept? Is dat dan geen blijk, dat men wel wil? Als u dag en nacht roept, dan roept u nog niet in het geloof. En in het geloof te roepen, dat moet u geschonken worden. Maar hiermee zeg ik niet, dat u niet roepen moet. Integendeel, ik geloof niet dat er ooit iemand behouden is geworden, die niet geroepen heeft.

Gij moet roepen en ge moet gebruik maken van de middelen, van het gebed dus in de eerste plaats, en dan van de Schrift. En dan zijn er enige mensen wier geschriften we nog hebben, die het goed wisten. Daar kunt u ook nog wel gebruik van maken, maar de Bijbel is het voornaamste. En dan moet u uw licht volgen. Niemand kan zeggen dat hij geheel zonder licht blijft. Dat licht moet u volgen, altijd maar volgen. Het is het rechte licht nog niet. U moet het toch volgen. En dan moet u niet rusten voordat u het weet. Ik heb onlangs gezegd dat men nooit iets moet aannemen waarvan men niet weet dat het waar is. Dat zeg ik vooral tot de kinderen, en tot de jonge mensen nog meer: men moet nooit iets aannemen waarvan men niet weet dat het waar is.

Ik heb u in vroeger jaren wel eens gezegd, dat Cartesius – deze naam is u bekend, Descartes in het Frans – Cartesius dit gezegd heeft: “Als u op een weg zijt waarvan u vreest dat het de rechte weg niet is, maar daarbij ook niet weet wat de rechte weg dan wel is, dan moet u toch blijven op de weg waarop u zijt”. Onthoud dat, dat is een goede raadgeving, want de ellende van ontzaglijk veel mensen is dat ze tenslotte ertoe komen om te zeggen: “*Dát is het!*” ...en ze hebben zich vergist. Judas heeft zich vergist, de dwaze maagden hebben zich vergist, en ontelbaar vele mensen die dachten dat ze het wisten, hebben zich vergist. Hierom, nog eens, nooit iets aannemen of u moet ervan verzekerd zijn dat het waar is. Ik predik nu. Als ge nu heengaat straks, en zegt: “*Dát is de Waarheid*”, maar ze staat niet gegraveerd in uw ziel, wat hebt u er dan aan? Dan hebt u er niets aan, want u raakt haar kwijt. U is met deze toestemming blootgesteld aan alle wind van leer. En er behoeft maar een verleider op te staan of ge gaat mee, want ge hebt krachten genoeg in uzelf om u te laten verleiden. Dus nooit rusten voordat u kunt zeggen en gewaarwordt dat u het weet.

Er zijn mensen die iets niet doen wat hun opgelegd is door de wetgeving. Of ze daarin nu gelijk hebben of niet, dat laten we helemaal aan zijn plaats – we noemen trouwens ook niet waar het over gaat – maar dit dient u goed onder de ogen te zien: als u begint, moet u zo diep ervan overtuigd zijn dat dit Gods weg is, dat ge het op de wederkomst van Christus aan laat komen. Zekerheid, zekerheid moet u hebben. Dat

wil niet zeggen dat, wanneer u geen zekerheid bezit, u ontslagen zijt van hetgeen waartoe God u roept – dat is weer een andere zaak.

Zo heb ik menigmaal gehoord dat men mij toevoegde: “Ja, maar ik had er ook geen licht in”, waarop we dan geantwoord hebben: “U had er licht in kunnen hebben. Maar het weinige licht dat u had, dat hebt u onder gehouden, hebt u onder de korenmaat gezet, dat hebt u uitgedoofd.” Nu staat er in de Schrift: “Van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft” (Matth. 13:12).

En als het nu zover bij u gekomen is dat gij weet – “Ik weet”, zegt Paulus (2 Tim. 1:12); “Ik weet”, zegt Job (hfdst. 19:25) – als het zover bij u gekomen is dat u weet, dan is uw schone roeping en taak om te handelen en te wandelen in de vreze Gods, zoals we in het begin gezegd hebben, boete te doen over heel uw leven. Want als gij waarlijk een begenadigd mens zijt, dan zal dat leven zich voortdurend aan u onttrekken, van uw vroegste jeugd af tot op deze dag toe, en ge zult niet anders zien dan zonde, dan wat u veroordeelt. Is uw leven geen leven van boetedoening, dan hebt u nog maar weinig geleerd, zo u ook al iets hebt geleerd.

En u moet niet denken dat dat een droefgeestig leven zou wezen. Integendeel, dat is juist het blijde christendom, dát, het blijde christendom. Want er is geen echte droefheid, geen droefheid over de zonde naar God, zonder dat er tegelijkertijd diepe, diepe, diepe vreugde is, vreugde in God. En als uw droefheid met deze vreugde niet gepaard gaat, weet dan dat uw droefheid zonder enige waarde is. En ze is ook niet tot vernedering, want het komt er in onze droefheid op aan, onder meer dat ons versted staan over God groter wordt, over de liefde, over de goedheid, over de lankmoedigheid, over de barmhartigheid, dit ten eerste, en ten tweede, dat onze naaste rijst en dat we zelf naar beneden gaan. En dat is dan het leven, en al het andere is de dood, niet tot ere Gods, en niet tot onze blijdschap. En zo ge dit leven moogt leiden, *hoezeer* zult u dan somtijds verlangen naar het eeuwige leven, omdat dát het leven is – daarom zult ge naar het eeuwige leven verlangen. En hoezeer zal dit naar alle waarschijnlijkheid uw sterven gemakkelijk maken, ofschoon dit laatste toch nog niet zeker is.

Amen.

Gebod:

Dat het U behagen moge, Heere, in ons hart dankbaarheid te werken dat deze dingen zijn, dat ze zó zijn, dat er geen waarachtigheid en geen leven en geen blijdschap is, waar Gij niet wordt verheerlijkt, en we van onze naaste niet aflat, onszelf niet vernederen met het gevoel dat David deed zeggen: “Ik zal mij nog dieper vernederen dan alzo”.

Geef ons over het gesprokene na te denken. Doe ons de dingen overdenken, en geef ons een gezicht van de schoonheid en de noodzakelijkheid ervan – niet van het zondige dat het aankleefde, maar van de inhoud. En doe ons het snode in ons leven verachten, het kwade nalaten, het kostelijke zoeken. Ach, dit zou strekken tot ver-

heerlijking van U, en het zou ons onuitsprekelijk geluk aanbrengen, hier al, zelfs in de grootste smarten.

We gaan nu vanhier, Heere, maar houdt U ons vast, en blijft U ons bewerken en beïnvloeden. Dit hebben we nodig. “Zo iemand meent iets te weten”, hebt Gij door Uw apostel gezegd, “die heeft nog niets gekend gelijk men behoort te kennen”.

Vergeef ons het zondige in ons horen en spreken.

Amen.

Gezongen: Psalm 32:3 en 4.

Voorafsprak en slot van een predikatie over Johannes 3:14-15, uitgesproken door Dr. H. F. Kohlbrugge op 8 oktober 1848

De vorige zondag predikte ik u dat niemand in rechtstreekse betrekking met de hemel gestaan heeft, staat of staan zal. Dit is een waarheid, die wij allen wel ter harte mogen nemen. God bewoont een ontoegankelijk licht, waar niemand kan komen. Geen mens heeft Hem gezien en niemand kan Hem zien. Deze waarheid voelt een arme zondaar in al haar verpletterende kracht, zo lang hij geen vrede met God heeft gevonden.

Wanneer een mens inziet dat hij van God, zijn Leven, geheel afgefallen is, wanneer hij Gods toorn in zijn boezem omdraagt, dan bevindt hij zich in zulk een afgrond dat het voor hem een geheel onmogelijke zaak is ooit weer tot God te komen.

Dit wordt niet alleen vóór de bekering ondervonden, maar ook na de bekering komen er schrikkelijke uren, waarin men zijn afval van God met zulk een kracht gewaarwordt, dat men het nauwelijks waagt ook slechts een zucht tot God te slaken; de gedachte zelfs aan geloof is weg.

Zo zal ieder door eigen ondervinding bevestigd zien dat niemand van ons opgevaren is in de hemel. De Wet die overtreden is geworden, de cherub met het vlam-mende zwaard, het beschuldigende geweten met al zijn verschrikkingen, de zonde met al haar kwellingen, de gloed van Gods toorn, die men in het hart gevoelt, de duivel met al zijn tegenstand en daarbij de inwendige vijandschap tegen God en de hoogmoed van het eigen ik, dat zich niet wil laten verbreken, dit alles verhindert ons elke toegang, sluit de afgrond boven ons toe en sluit ons geheel buiten de hemel. Wilden wij ook in de hemel opvaren, dan zou dit de maat onzer zonden des te voller maken; het zou een verschrikkelijke vermetelheid zijn, strafbaar voor die God Die gezegd heeft: “Wacht u van op te klimmen. Ik zal tot u afkomen.”

Terwijl wij ons in zulk een toestand van vervreemding van God bevinden dat wij niet tot God mogen opklimmen, is dit nu een barmhartigheid Gods, die de eeuwigheid ons eerst in haar volle luister en heerlijkheid zal openbaren, dat de Zoon des mensen

uit de hemel nedergekomen is, en dat het Woord vlees is geworden en onder ons heeft gewoond.

Bovendien is dit waarlijk een wonder van liefde, dat onze Heere, toen Hij hier voor ons in onze toestand was, zonde en vloek voor ons zijnde, nochtans nimmer het geloof in Zijn Vader heeft opgegeven, niettegenstaande God al onze zonden op Hem deed aanlopen en Hij Gods toorn voor ons droeg. O, hoe machtig is Zijn liefde, dat Hij, ofschoon omvallen met al onze zwakheden, om onzentwil – ondanks alles wat Hem ook van boven en uit de hel tegenkwam – de betrekking met de hemel heeft in stand gehouden; dat Hij, ofschoon zonde en vloek voor ons, door alle tegenstand heen, steeds toen Hij hier op aarde was, Zich in de stroom van het eeuwig licht van de heilige God wierp, ja, Zich in de schoot des Vaders wierp, en Hem overreedde, gelijk eenmaal Juda zulks Jozef deed, toen hij verklaarde dat hij borg was voor Benjamin.

Hem hebben wij te horen, Hij alleen kan ons zeggen, en heeft ons in Zijn Woord gezegd, hoe het er in de hemel, hoe het er in het hart Gods uitziet voor een verlorene, die zijn God gaarne wil terugvinden. Alleen door Hem hebben wij vrije toegang. Alleen in Zijn aangezicht zien wij het licht, zien wij God. Alleen door Hem hebben wij ook nu toegang tot de genade, tot het leven, tot de eeuwige zaligheid.

Waarin ligt nu de grond, dat wij alleen door Hem weer tot God kunnen naderen, dat wij Hem te horen hebben, en niet bedrogen zullen uitkomen zo wij naar Hem horen? Waar in ligt de grond dat Hij de Weg, de Waarheid en het Leven voor ons is? Komt, wij willen het in dit uur overdenken. Johannes 3, vers 14 en 15: "En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, also moet de Zoon des mensen verhoogd worden; opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

(...) Wie in waarheid Christus, de Gekruisigde, aanziet, is zo door en door gebeten en vergiftigd, dat hij het onder de vurige slangen niet kan uithouden, maar bij elke beet als een arme zondaar uitroept: "Ach Heere!", en: "Ontferm U mijner!" Wie zo naar boven roept, daar het hem om het leven uit God te doen is, tegen zijn verlorenheid en straf, die zal niet dralen om met een "Kom ik om, dan kom ik om", al is het ook met gebroken ogen des doods, op te zien tot Hem, en Hem aan te zien, in Wie wij gerechtigheid en sterkte hebben, naar de wil Gods. En hij zal dat vinden wat de Heere belooft: het eeuwige leven, niettegenstaande zijn verlorenheid. Amen.